

Ohjeet ja suositukset luottamushenkilöpaikkojen jaoksi vuoden 2025 aluevaalien jälkeen

Lukijalle:

Piirin mallisäännöissä puhutaan maakuntavaaleista. Tässä maakuntavaalit on tulkittu aluevaaleiksi, joissa valitaan aluevaltuuston jäsenet hyvinvointialueille.

Yleistä

Luottamushenkilöiden valintaprosessin tulee olla mahdollisimman avoin ja kansanvaltainen sekä Keskustan omien luottamushenkilöiden valinnan osalta, että suhteessa muihin valtuustoryhmiin.

Keskusta rakentaa hyvää yhteistyötä kaikkien poliittisten ja sitoutumattomien ryhmien kanssa. Hyvinvointialueilla ei ole hallitus-oppositioasetelmaa.

Niillä hyvinvointialueilla, joissa Keskustalla on suurin valtuustoryhmä, Keskusta toimii aloitteentekijänä ja kutsuu muut ryhmät neuvotteluun luottamushenkilöpaikoista. Toimimme yhteistyötä rakentaen ja jaamme vastuuta muillekin ryhmille.

Sääntöjen määräykset

Hyvinvointialueen valtuustoryhmän järjestäytyminen tapahtuu heti vaalituloksen vahvistamisen jälkeen.

Piirin puheenjohtaja kutsuu valtuustoryhmän koolle ja johtaa kokouksessa puhetta siihen saakka, kunnes valtuustoryhmän puheenjohtaja on valittu (valtuustoryhmän ohjesääntö 3 §).

Piirin sääntöjen mukaan valtuustoryhmä ja piirihallitus tekevät pohjaesityksen luottamushenkilöpaikkojen jaosta piirin yleiselle kokoukselle (piirin säännöt 14 §).

Välittömästi maakuntavaalien jälkeen piirijärjestön hallitus ja Keskustan maakunnanvaltuustoryhmä yhdessä valmistelevat piirijärjestön kokoukselle pohjaesityksen maakunnan hallintoelimiin valittavista Keskustan edustajista. Ehdotuksessa tulee ottaa huomioon Keskustan äänimäärän jakaantuminen maakunnan sisällä.

Lopullisen ehdotuksen valittavista henkilöistä tekee piirijärjestön kokous. Jos maakunnanvaltuustoryhmä joutuu poikkeamaan piirijärjestön kokouksessa hyväksytystä ehdotuksesta, valtuustoryhmän on annettava piirijärjestölle selvitys poikkeamisen syistä. Selvitys käsitellään piirijärjestön yleisessä kokouksessa.

Piirihallituksen ja valtuustoryhmän yhteinen kokous tulee pitää heti vaalituloksen vahvistamisen ja valtuustoryhmän järjestäytymiskokouksen jälkeen. Tuolloin hyväksytään periaatteet luottamushenkilöpaikkojen jaoksi ja valitaan neuvottelijat puolueiden välisiin neuvotteluihin.

Lopullisen ehdotuksen Keskustan luottamushenkilöpaikoille tekee piirin yleinen kokous. Se voi myös valtuuttaa piirihallituksen yhdessä aluevaltuustoryhmän kanssa käsittelemään henkilöesityksiä. Mikäli valtuustoryhmä joutuu jostain perustellusta syystä poikkeamaan piirin hyväksymästä ehdotuksesta, sen on annettava piirille selvitys poikkeamisen syystä.

Luottamushenkilöpaikkojen valintaprosessi ja aikataulu

1. Aluevaalit 13.4.2025

2. Vaalituloksen vahvistaminen 16.4.2025

3. Valtuustoryhmän järjestäytymiskokous (mahdollisimman pian vaalituloksen vahvistamisen jälkeen)

- piirin puheenjohtaja kutsuu koolle ja avaa kokouksen
- läsnä valtuustoryhmän jäsenet sekä piirin puheenjohtaja ja toiminnanjohtaja
- valitaan valtuustoryhmälle puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja sihteeri
- hyväksytään valtuustoryhmän säännöt, jotka kaikki ryhmän jäsenet allekirjoittavat
- sovitaan ryhmän yhteisistä pelisäännöistä

4. Valtuustoryhmän ja piirihallituksen yhteiset kokoukset (huhti-toukokuu)

- käydään läpi vaalien tulos ja puolueiden väliset voimasuhdelaskelmat sekä niiden pohjalta Keskustalle täytettäviksi tulevat luottamushenkilöpaikat
- nimetään neuvottelijat muiden puolueiden kanssa käytäviin neuvotteluihin (sekä valtuustoryhmän että piirijärjestön johdon edustus)
- hyväksytään Keskustan periaatteet luottamushenkilöpaikkojen jaoksi ja Keskustan tavoitteet (neuvottelijoiden evästys)
- tiedotetaan kunnallisjärjestöille ja kuntayhdistyksille noudatettavista periaatteista
- kysytään ehdokkaina olleilta heidän toiveitaan luottamushenkilöpaikoista vaalitulosta ja tasapuolisuutta kunnioittaen
- tehdään pohjaesitys luottamushenkilöpaikkojen jaosta vaalitulosta sekä tasapuolisuutta kunnioittaen

5. Piirin yleinen kokous (toukokuu)

- päätetään Keskustan ehdokkaista luottamushenkilöpaikoille
- pohjaesityksenä on valtuustoryhmän ja piirihallituksen esitys

6. Aluevaltuustokausi alkaa 1.6.2025

Luottamushenkilöpaikkojen valinta

Keskustan piiri neuvottelee paikkajaosta muiden puolueiden piirijärjestöjen kanssa

- piiri vastaa luottamuspaikkajaosta alueellaan
- tehtäviin valitaan henkilöitä maakunnan eri alueilta ja erikokoisista kunnista tasapuolisesti
- luottamuspaikkoja jaetaan aluevaaleissa ehdolla olleille
- luottamustehtäviin valitaan puolueen jäseniä, poikkeukset perustellaan
- puolueityössä mukanaolo on yksi valinnan edellytys
- henkilön pätevyys ja sopivuus ko. tehtävään on valinnan tärkein lähtökohta
- nuoria valitaan vähintään aluevaaleissa saadun ääniosuuden suhteessa
- valinnoissa noudatetaan tasa-arvolakia (40 %)
- valittava henkilö sitoutuu maksamaan kokous- ja vuosipalkkioista piirihallituksen määräämän luottamushenkilömaksun
- koko- tai osa-aikainen luottamustehtävään valittu puheenjohtaja sitoutuu maksamaan kuukausipalkastaan piirihallituksen määräämän luottamushenkilömaksun
- pääsääntöisesti henkilö voidaan nimetä vain yhteen maakunnalliseen luottamustehtävään
- samassa tehtävässä voi toimia yhtäjaksoisesti enintään 12 vuotta (3 kautta)

Paikkajaon periaatteet

Luottamushenkilöiden työ on usein näkyvin osa Keskustan toimintaa hyvinvointialueella. Siksi valintaprosessiin ja keskeisten luottamushenkilöiden valintaan kannattaa käyttää aikaa ja harkintaa.

Keskustan periaatteena on se, että luottamushenkilöpaikkoja jaetaan vaaleissa ehdolla olleille ja kannatusta saaneille. Luottamustehtäviin valittavat toimivat Keskustan mandaatilla ja käyntikortteina. Siksi heidän odotetaan osallistuvan puolueen järjestötyöhön piirin alueella.

Keskustan ryhmäkokouksiin osallistuminen on osa luottamustehtävän hoitamista. Tiedonkulun piirihallituksen ja valtuustoryhmän välillä tulee olla saumatonta. Piirin puheenjohtaja ja toiminnanjohtaja tulee kutsua ryhmäkokouksiin. Valtuustoryhmän puheenjohtajalla puolestaan on läsnäolo- ja puheoikeus piirihallituksen kokouksissa. Valtuustoryhmän toiminnasta pitää antaa kertomus piirin vuosikokoukselle.

Suositus luottamushenkilöpaikkojen valintaperusteiksi

1. Poliittisen vastuun ja ehdokkuuden arvostamisen periaate

Niille henkilöille, jotka ovat olleet ehdokkaina ja saaneet vaaleissa kannatusta, on myös annettava vastuuta päätöksenteossa. Järjestö- ja vaalityöhön sitoutuminen ja ehdokashankintaan osallistuminen katsotaan eduksi paikkoja jaettaessa.

2. Asiantuntemuksen ja pätevyyden periaate

Luottamushenkilöitä valittaessa olennaista on asianomaisen henkilön sopivuus ja pätevyys kyseisen tehtävän hoitamiseen sekä henkilön nauttima yleinen arvostus. Henkilön kiinnostus ja osaaminen takaavat sen, että oikeat ihmiset sijoittuvat oikeisiin paikkoihin.

Myös valittavan henkilön mahdollisuuteen käyttää aikaa luottamustehtävän hoitamiseen kannattaa jo valintavaiheessa kiinnittää huomiota.

3. Vallan hajautuksen ja kierrätyksen periaate

Samaa henkilöä ei pääsääntöisesti nimetä useisiin luottamustehtäviin. Puolueen suositus on, että henkilö hoitaa samaa luottamustehtävää enintään kolme kautta eli 12 vuotta.

4. Tasa-arvon periaate

Tasa-arvolain vaatimus edellyttää, että luottamushenkilöpaikoille valitaan kumpaakin sukupuolta vähintään 40 %.

5. Nuoriin luottamisen periaate

Nuorille tulee antaa luottamushenkilöpaikkoja vähintään heidän keräämiensä äänten suhteessa. Kokemusta saa vain tekemällä, joten nuorille on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan tarjoamaan varsinaisia paikkoja. Luottamuspaikkojen tarjoaminen myös nuorille on parasta tulevaisuuden rakentamista.

6. Uusiin toimijoihin luottamisen periaate

Myös vaaleissa Keskustan toimintaan uusina tullee henkilöille tulee antaa luottamushenkilöpaikkoja. Luottamuspaikkojen tarjoaminen uusille Keskustasta kiinnostuneille toimijoille on työtä puolueen avautumiseksi ja tulevaisuuden rakentamiseksi.

7. Asukkaiden edustamisen periaate

Luottamustehtäviin valittavien henkilöiden tulee edustaa hyvinvointialueen asukkaita mahdollisimman monipuolisesti. Siksi ammatillinen ja ikäjakauma sekä alueellinen edustavuus tulee huomioida mahdollisuuksien mukaan paikkoja jaettaessa.

Luottamushenkilömaksu

Piirijärjestö perii luottamushenkilömaksua vähintään 20 % kokous- ja vuosipalkkioiden bruttosummasta. Myös koko- tai osa-aikainen luottamustehtävään valittu puheenjohtaja sitoutuu maksamaan kuukausipalkastaan piirihallituksen määräämän luottamushenkilömaksun.

Jokaisen valitun luottamushenkilön tulee maksaa luottamushenkilömaksua piirijärjestölle. Sitoumus luottamushenkilömaksun perimisestä otetaan ennen lopullista valintaa jokaiselta, joka on saamassa luottamustehtävän Keskustan kautta.

Hyvinvointialueen kokonaan omistamat (esimerkiksi tukitehtäviä hoitavat) yhtiöt eivät voi periä ja tilittää piirille puolueveroa hallituspalkkioista. Niiden hallituksiin valittujen henkilöiden hallituspalkkiot maksetaan jäsenille itselleen, jotka sitten tilittävät ohjeen mukaisesti puoluevero-osuuden piirille.